

Geologio Internacia

estas periodaĵo aperanta sub aŭspicioj de GS-ISAE (Geologia Sekcio de Internacia Scienca Asocio Esperantista). Ĝi celas liveradi al geologoj valoran literaturon verkitan originale en Esperanto kaj garantii unuecan terminologion de la koncernaj geologiaj disciplinoj.

Prezentante post ĉiu esperantlingva originalaĵo koncizan resumon en la gepatra lingvo de l'aŭtoro, ĝi manifestas sian firman starpunkton trakti la etnolingvojn sendiskriminacie, t.s. sen preferi lingvojn "grandajn", sen subtaksi "malgrandajn".

La veran internaciecon de la faka revuo akcentas nelastavice la fakto, ke ĝi estas eldonata diverslande. Ĝis nun aperis jenaj volumoj:

- 1 (1968): red. *J. Kavka*; 196 p.; eldonis *Geoindustria, n.p. Praha*; Prago.
- 2 (1972): red. *J. Kavka*; 194 p.; eldonis *Geoindustria, n.p. Praha*; Prago.
- 3 (1976): red. *J. Kavka* kaj *S. Skompski*; 146 p.; eldonis *Instytut Geologiczny*; Varsovio.
- 4 (1982): red. *E. Dudich* kaj *S. Skompski*; 142 p.; eldonis *Instytut Geologiczny*; Varsovio.
- 5 (1984): red. *E. Dudich*; 256 p.; eldonis *Scienca Eldona Centro de Universala Esperanto-Asocio*; Budapeŝto.
- 6 (1987): red. *R.B. Baratov, J. Kavka, V.I. Kiselev*; 140 p.; eldonis *DONIS*, Eldonejo de Akademio de Sciencoj de Taĝika SSR; *Duŝanbe*.
- 7 (1987): red. *J. M. Mabesoone*; 96 p.; eldonis *Universidade Federal de Pernambuco* kaj *Associação Pernambucana de Esperanto*; Recife.

La 8-an volumon de GI intencas eldoni en 1990 *Academia Sinica*, Pekino, okaze de la 25-a jubileo de GS-ISAE.

Recenzo: Terminologia kurso

Jan Werner: Terminologia Kurso (Manlibro eldonita por la kurso okazigata de Esperanto-rondeto de la sindikata klubo en *Roudnice nad Labem* kaj de la scienca-teĥnika sekcio de Ĉeĥa Esperanto-Asocio, 1986-09-1./5.). *Roudnice n. L.: Sdružený klub ROH*. 1986, 88 p. La scienc-teĥnika revolucio kaŭzas kvazaŭ eksplode evoluantan faklingvon en la diversaj branĉoj de la scienco kaj teĥniko. Ankaŭ en Esperanto la neceso de bonkvalita terminologia laboro estas senduba, kvankam la atingita nivelo de diversaj fakvortaroj kaj terminaroj ne povas kontentigi. Tro ofte verkantoj de terminaroj kredas, ke sufiĉas faka scio por produkti terminaron en Esperanto. Nu — oni certe tuj konsentos, ke krome necesas almenaŭ bona lingva scio en Esperanto, ankaŭ ne ĉiam certigita. Sed tro da terminfarantoj ignoras la fakton, ke ege gravas tria scio-kampo: oni devas koni la problemojn, principojn kaj metodojn de adekvata terminologia laboro. La fondinto de la moderna terminologio-scienco, *Eugen Wüster* (1898 - 1977) ja ankaŭ estis unu el la pioniroj de la esperantologio, kaj tamen liaj priterminologiaj verkoj estas tro nekonataj en la rondo de esperantaj terminologoj. Dum la lasta tempo replifortiĝis la klopodoj ne nur stimuli la terminologiajn aktivadojn sed, plej ĉefe, levi ilin sur pli altan nivelon kaj, utiligante ekzistantajn spertojn el la Esperanto-movado kaj aparte ankaŭ tiujn de la internacia neesperanta terminologia mondo (*ISO, Info-term, TermNet*). Aperis kelkaj materialoj i.a. de *Jan Werner* (Terminologiaj instigoj el *Bad Saarow*. En: Budapeŝta informilo, 14, n-roj 2-3/1986) kaj *Wera Dehler* (Terminologiaj principoj de Esperanto. En: *der esperantist*, 21, n-ro 132, 4/1985).

Trege grava paŝo en la direkto de plua kvalita ŝanĝo de terminologia laboro okazis per la "terminologia kurso", kiun okazigis la Scienca-Teĥnika Sek-

cio de Ĉeĥa Esperanto-Asocio de la ĝis 5a de septembro 1986 en *Roudnice n. L.*, Ĉeĥoslovakio. La aranĝo uzis la recenzatan materialon.

Sub "terminologio" *Werner* komprenas kun *Horecký* la teorion kaj metodojn pri la ellaborado de terminaroj, do ĝi estas la "scienco pri la karaktero kaj aplikado de terminoj" kaj sekve ampleksas la "teorion pri la faka parto de leksiko en kiu ajn lingvo kaj ankaŭ la sisteman ellaboron de terminaroj" (4).

La dense tajpita verko (88 paĝa sed fakte kompareblas al 160 de normpaĝa manuskripto) entenas la ĉapitrojn: 1. Fakaj nomoj en la leksiko, 2. Nocioj, 3. Rilatoj inter nocioj, 4. Terminoj (i.a. 4.3. Specoj de terminoj, 4.9. Proprecoj de terminoj), 5. Kvin paŝoj al terminaro (faklimigo, determinado de la aro de nocioj, klasifiko de nocioj, nomumo de nocioj), 6. Kreado de terminoj, 7. Vortaroj, 8. Internacieco de terminologia agado, 9. Ekzemplo de serĉado de nova vorto (giso), 10. Lingvistika minimumo. Al la anekso de la broŝuro apartenas a) indekso de terminologiaj terminoj (100 terminoj kun ekvivalentoj en la lingvoj ĉeĥa, germana, angla), b) glosaro de nove kaj ŝanĝite uzitaj terminoj kaj c) 44-era bibliografio. *Werner* utiligis kelkajn de la aktualaj nacilingvaj kaj esperantistaj bazaj verkoj aŭ studoj pri terminologio kaj lerte kaj kreive kompilis la manlibron. Estas tute kompreneble, ke enestas kelkaj eraroj aŭ diskutindaj punktoj, tiom pli, ĉar nek la lingvistoj nek la terminologoj formas unuecan skolon. Do aŭtoro ĉiam devas elekti kaj decidi kaj neniam trovos ĉies akcepton. Pro tio sufiĉas mencii nur kelkajn iom gravajn punktojn: En la antaŭparolo oni ne citu anonimulojn, eĉ se ili — laŭ aserto — estas famaj. Prezentante la kvar funkciajn stilojn de la "literatura lingvo" (4), la "parolan stilon", kiu inkluzivas la simplan stilon de leteroj, oni nomi pli bone "ĉiutaga stilo". Anstataŭ paroli pri "literatura lingvo, kiu estas la plej alta kaj normigita lingvotavolo de la nacia lingvo (skriba kaj parola) kaj miksebla kun la beletra funkcia stilo, oni parolu pri la "alta lingvo".

Anstataŭ lingvaj planoj (5) mi preferus "lingvaj niveloj", por ne miksi kun "planlingva projekto" aŭ planlingvo. En la verko oni rimarkas konfuzan distingon inter "plursignifeco" kaj "polisemio". Ambaŭ estas identaj. Ankaŭ estas diskutinda la diferencigo inter nocio kaj signifo ĉe faka vorto. (9) Verŝajne oni povas ilin fari samenhavaj.

Sur paĝoj 21 - 23 la materialo pri internacieco en la leksiko de lingvoj ne estas de *A. Bednařík* sed de *V.V. Akulenko* (*O preodolenii jazikogo bariera en "Buduŝĉee nauki"*, Moskvo, 4/1971, p. 352 - 365). Kvankam la fonemo

fi povas esti utila en terminoj, tamen en la materialo de *J. Werner* iom ĝenas la troigita uzo en vortoj (ekz. *teĥniko*, *ŝiemo*, *fiemio*), kie jam enradikiĝis la k-fonemo (cetere, lastatempe ofte konstateble ĉe ĉefaj aŭtoroj)*

La libreto estas pure tajpita (cetere fare de la aŭtoro), klare strukturita (entute 163 ĉapitroj, subĉapitroj kaj ĉapitretoj) en fotoofseta preso.

Jen, nur elekto de kelkaj rimarkoj. Tamen, ili kaj certe necesaj aliaj rimarkoj neniel malgrandigas la valoron de ĉi-tiu pionira laboro, kiun faris *Jan Werner*. Ĝi meritas grandan atenton, respekton kaj kritikan reagon, por ke eblu prilabori la duan eldonon. La broŝuro estas mendebla ĉe la sekretario de STS-ĈEA *Jiří Laube*, *Alej Rudé armády 811, 41301 Roudnice n. L.*, kiu informos pri la eblecoj de akirado.

D. Blanke

* rim. de la red.: En la planlingvo oni tamen klopodu gardi laŭtiman koherecon de terminoj. Se la zamenhafa formo estas ekz. "fiemio", oni ne rekomendu apliki la modan "kemio" apud la specialaj terminoj "fiemogena, fiemoterapio, fiemotropismo, izoĥemia", k.t.p. Siatempe (SR, 1982, 85) mi jam atentigis pri la malkonsekvenco de PIV okaze de "Afilo" kaj "akileo". En etnolingvoj tiaspeca ĥaoso apenaŭ troveblas. D-ro *Blanke* prave mencias la "eksplode evoluantan faklingvon", sed: Ĉu per transformado de originalaj fi-vortoj superflue pliigi la nedezirindan homonimecon de malidentaj terminoj (ĥalkofila/kalkofila, fiinino/kinino, k.t.p.)? Ĉu la futuro ne preparas por Esperanto pli eble riĉigon de la fonemoj?